SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Teie 19.10.2026 nr 8-1/7587-1/

Meie 06.11.2026 nr 5.2-2/24993-2

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Eelnõu tagasiside

Sotsiaalkindlustusametile (SKA) on esitatud arvamuse avaldamiseks Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Inimkaubandusvastase võitluse koordineerimine ja riikliku suunamismehhanismi kehtestamine“. SKA tutvus eelnõuga ja meie hinnangul vajab eelnõu § 6 täpsustamist, kuna praegusel kujul ei ole SKA ülesannete kirjeldus piisavalt selge. Eelkõige vajavad selgitamist järgmised küsimused

1. Seletuskirja (lk 2) kohaselt peaks suunamismehhanism peab olema läbipaistev. Sellest tulenevalt vajaksid täpsustamist kontaktasutuse ülesanded rahvusvahelise kaitse taotlejate näol. Võttes arvesse, et kui see ülesanne pannakse SKA-le, siis SKA-l on täna juba VRKS raames ülesanne, mis kätkeb endas rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõttu, sh vastuvõtu erivajadustega taotlejate vastuvõtt, kelle hulka kuuluvad ka võimalikud inimkaubanduse ohvrid. Kui määruse eesmärk on vältida dubleerimist, siis oma olemuselt dubleerivad kontaktasutuse ülesanded SKA ülesannet VRKSiga.

2. Punktis 1 kasutatud mõisted „varjupaigaasutused“ ja „vastuvõtuasutused“ on määratlemata. Palume täpsustada, milliseid asutusi nende all silmas peetakse. Kas varjupaigaasutus on sotsiaalhoolekandeline öömaja (nn kodute varjupaik), ning mis on vastuvõtuasutused?

3. Eestis reguleerib rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõttu VRKS. Eelnõu § 6 punktist 2 võib järeldada, et kontaktasutus koordineerib justkui ka piiriülestele inimkaubanduse ohvritele kaitse pakkumist, mis tähendab, et koordineerib põgenike vastuvõttu ning PPA menetlustoiminguid? Tegelikkuses on tavapärane, et need inimesed tehakse kindlaks PPA poolt, kellele antakse rahvusvaheline kaitse. Samuti tekitab küsimust piiriülene inimkaubandus, kuna ka inimkaubanduses saaksid veenduda ikkagi uurivad asutused. SKA võib siin küll väljendada kahtlust, kuid veenduda saaks selles ikkagi uurivad asutused.

4. Paragrahv 6 punkti 2 sisu osas tekitab küsimusi ka eelnõu seletuskiri, mille kohaselt on kontaktpunkt institutsioonide vaheliseks suhtluseks, mitte ohvritele toe pakkumiseks. Selles vaates jääb ebaselgeks, miks on vajalik viidata punktis 2 rahvusvahelise kaitse taotlemisele. Rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtt on väga selgelt reguleeritud, sh nende liikumine EL tasandil on ennekõike PPA poolt reguleeritud/korraldatud, kes vajadusel saab kaasata kontaktasutust, kui nt soovitakse teise liikmesriiki saata või võetakse teisest liikmesriigist vastu sealt saadetav rahvusvahelise kaitse taotleja, kui Eestil on tema menetluskohustus (nn Dublini määrus). Isegi kui SKA ei võta üle PPA rahvusvahelise kaitse menetlust, siis jääb ebaselgeks, mis infot SKA suunab teises liikmesriigis oleva asutuste poolt edastatud rahvusvahelise kaitse taotleja info osas. Taotlejate liikumine liikmesriikide vahel on reguleeritud vastavatest õigusaktides, milleks ei ole käesolev määrus. Seega saab SKA-le info anda ennekõike PPA, et tegemist on inimkaubanduse võimaliku ohvriga, keda: a) Eesti võtab vastu teisest liikmeriigist või b) keda Eesti kavatseb saata tagasi teise liikmesriiki. Viimase puhul tekib küsimus, et mis infot saab SKA edastada abi pakkuvate institutsioonidele

konkreetse isiku osas ja kuidas on reguleeritud andmevahetus. Seejuures võivad esineda ka olukorrad, kus: a) inimene ei soovi tuge, b) kui vastuvõtva riigi asutusel on oma menetluslikud taktikad ja protokollid, sh toe osas.

5. Kui soov on luua siin seoskohti, siis teeme ettepaneku kaaluda § 6 muutmist järgmiselt:

   „§ 6. Piiriülese suunamise kontaktasutuse ülesanded
   Sotsiaalkindlustusamet täidab piiriülese suunamise kontaktasutusena järgmisi ülesandeid:
   1) teeb koostööd teiste riikide piiriülese suunamise kontaktasutustega, rahvusvaheliste organisatsioonidega, riigiasutustega, ohvreid abistavate organisatsioonidega ning varjupaigaasutustega[1] ning rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtuasutustega;
   2) koordineerib abistamist, toetuse ja (sotsiaal)kaitse pakkumist piiriülestele inimkaubanduse ohvritele, tehes koostööd lõikes 1 mainitud asutustega.“.

   Hetkel on eelnõu sõnastuses ebaproportsionaalne rõhuasetus rahvusvahelisel kaitsel, kuid samas ei sisaldu seletuskirjas ühtegi viidet VRKS-ile.

6. Eelnõu seletuskirjas on hästi kirjeldatud rahvusvahelise kaitse taotlejatega puudutav, kuid tegemist on valdkonnaga, mis on juba suhteliselt hästi reguleeritud. Samas ei ole võimalik seletuskirjast tuvastada, kuidas kontaktasutus peab käituma ebaseaduslikult riigis viibivate välismaalastega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maret Maripuu
peadirektor

Lisaadressaadid:
Sotsiaalministeerium

Andrus Jürgens
57833628, Andrus.Jurgens@sotsiaalkindlustusamet.ee

Liis Paloots
5870 6922, Liis.Paloots@sotsiaalkindlustusamet.ee

Andrea Kink
5192 7349, Andrea.Kink@sotsiaalkindlustusamet.ee

[1] Vastavate asutuste olemus vajaks selgitamist/täpsustamist.